

Járulékrendszer átalakulása és hatása a mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdálkodókra

BARANYI ARANKA¹ – GÁSPÁR ANDREA² – SZÉLES ZSUZSANNA³

¹ Károly Róbert Főiskola
Gyöngyös

² APEH Észak-alföldi Regionális Igazgatósága
Szolnok

³ Szent István Egyetem
Gödöllő

ÖSSZEFOGLALÁS

Kutatásunk célja, hogy feltérképezzük milyen átalakulások jellemezték a mezőgazdasági tevékenységet folytatókat, különös tekintettel az egyéni gazdálkodókat, 1997-től az őstermelőket, azok egészségügyi, valamint nyugdíjjárulék fizetési szabályait.

A 2007., a 2008. és a 2009. évi szabályozás többletterhet jelent az őstermelőknek, de azok, akik más jogviszonyban nem válhattak biztosítottakká, most azzá váltak, s ennek következtében bizonyos ellátásokra tarthatnak igényt. Ebből adódóan „nem maradnak ki” a járulékrendszerből, meghatározott járulék megfizetésével szolgáltatásokat vehetnek igénybe. Az alapprobléma továbbra is fennáll, az alacsony jövedelmezőség következtében a mindenkori minimálbér utáni járulékfizetés valósul meg, amellyel az érintett öregségi nyugdíja a kellő szolgálati idő megszerzése esetén sem éri majd el 2027-ben a 40 ezer forintot. A számokból kitűnik, a 900 ezer őstermelői igazolványszámból nem lehet reálisan megítélni, hogy a valóságban hányan is folytatnak olyan nagyságrendű mezőgazdasági tevékenységet, melyből meg tudnak élni és öregkorukról tudnak gondoskodni. Sokkal inkább értékelhető a helyzet, ha a járulékfizetés oldaláról vizsgáljuk a kérdést. A bejelentett és biztosított őstermelők száma 2007-ben mindössze 48.000 fő, akik kétharmada speciális szabály szerint fizet járulékot, és csupán a befizetett összeg egyharmada az, ami legalább a minimálbér után kerül befizetésre. Az őstermelők figyelmét nyomatékosan fel kellene hívni, számadatokkal alátámasztva az öngondoskodás szükségességére. Rámutatni arra a tényre, hogy azok, akik csak a minimális járulékkötelezettségnek tesznek eleget, öregkorukra kiszolgáltatottá válnak. A korábbi évek járulékmentessége csökkentette az őstermelők járulékfizetéssel kapcsolatos kiadásait, viszont az öregkori öngondoskodásra fordítható összeg ezáltal csökkent. Megoldást kellene találni a pótbefizetések problémájára, amellyel a korábbi alacsony járulékfizetésű időszakok kiegészíthetővé válhatnának. Már jelenleg is gyakorlat a nyugdíjas termelők körében, hogy akik elérik a nyugdíjkorhatárt és alacsony a

nyugdíjuk, a Nemzeti Földalapnak ajánlják fel termőterületeiket, kiegészítő életjáradékért cserébe. Egy többgenerációs családi gazdaság életképességéhez azonban hiányozhat az így kieső 10–20 hektáros földterület. A 2011-től életbe lépő adó- és járulékfizetési jogszabályi változások sem jelentenek alapvetően megoldást az őstermelők problémáira.

Kulcsszavak: járulékrendszer, nyugdíj, gazdálkodó, mezőgazdasági őstermelő.

BEVEZETÉS

Kutatásunk célja, hogy feltérképezzük, a rendszerváltást követően milyen átalakulások jellemezték a mezőgazdasági tevékenységet folytatók, különös tekintettel az egyéni gazdálkodók, 1997-től az őstermelők egészségügyi, valamint nyugdíjjárulék fizetési szabályait. 2007. január elsejétől igen jelentős változások következtek be a biztosított kör definíciójának meghatározásában, nevezetesen az őstermelő, családi gazdálkodó is beletartozik ebbe a körbe az említett időponttól. Vizsgálódásunk kapcsán arra keressük a választ, hogy a bekövetkező járulékfizetési szabályok hogyan érintik a termelőket, és milyen esetleges előnyökkel, hátrányokkal kell szembesülniük a változások kapcsán. Három mintapéldán mutatjuk be a nyugdíj összegének meghatározását. Tanulmányunk végén összegezzük a 2007–2010 közötti időszakban hatályos szabályozás őstermelőket érintő tételeit. Az általunk vizsgált téma aktualitását jelzi, hogy a 2007-ben felállított Nyugdíj és Időskor Kerekasztal nemrégiben publikált jelentésében kiemelten foglalkozik ezzel a témával. *Holtzer* (2010) tanulmányában kiemeli az öngondoskodás egyre fontosabb szükségességét az elkövetkező évtizedekben.

Úgy gondoljuk, hogy az öngondoskodás különösen nagy szerepet fog betölteni az olyan társadalmi rétegek életében, akik csak a jogszabályok által kötelezően előírt járulékot fizetik. *Pénzes* (2009) előadásában kiemeli, hogy az MVH adatai szerint 2009-ben az adószámmal rendelkező őstermelők száma 356.908, az egyéni vállalkozások száma pedig mindössze 32.212, a bejelentett és biztosított őstermelők száma 2007-ben mindössze 48.000 fő volt.

IRODALMI ÁTTEKINTÉS

Magyarországon 1990 előtt állami egészségügyi ellátási rendszer működött, melynek jellemzőjeként elmondhatjuk, hogy az állami kézben lévő egészségügyi intézményeken keresztül bárki ingyenes egészségügyi szolgáltatást vehetett igénybe. A rendszerváltás, oly sokat emlegetett politikai–gazdasági vetületeit vizsgálva megtaláljuk az egészségügy rendszerének átalakítási kérdését is. *Pitti* (2008) szerint, piactudományi viszonyok között kitérített jelentősége van az állam szociális szerepvállalásának, a járulékkötelezettség szabályainak, valamint a járulékfizetési fegyelem alakulásának. Az állami rendszer fenntartása egyre nagyobb finanszírozási problémákkal kellett/kell, hogy szembenézzen, melyet súlyosbít a folyamatosan csökkenő lakossági lélekszám (alacsony születésszám, magas halálozás), szinte egyedülállóan magas öngyilkossági szám, súlyos betegségben

szenvedők magas aránya. A lakosság bevonása a rendszer fenntartásába egyre meghatározóvá vált, pl. bizonyos egészségügyi szolgáltatások kikerülése a közös finanszírozás alól (pl. fogászat), vagy éppen új pénzügyi elemek bevezetésével növelni a kassa bevételét, pl. a tételes egészségügyi hozzájárulás bevezetése 1997-től, vagy említhetnénk a vizitdíj, kórházi napidíj befizetést. Az egészségügyi, valamint társadalombiztosítási rendszer finanszírozhatóságában jelentős tényezők a munkanélküliség alakulása, a feketefoglalkoztatás, a minimálbéren történő foglalkoztatás, melyeket kiegészíthetünk a mezőgazdaságban tevékenykedő nagyszámú egyén járulékfizetési kérdéseivel. A legmeghatározóbb állami bevétel a TB bevétel, annak ellenére, hogy a versenyképesség fokozása érdekében a járulékkerhek mértékén és szerkezetén folyamatos átalakításokat hajtanak végre. Ez azonban az alapproblémát sajnos nem oldja meg, nevezetesen kevés befizető teljesít nagy összegű befizetéseket, miközben folyamatosan nő az eltartottak száma. *Augusztinovic*s és *Köllő* (2007) szerint a foglalkoztatás három részre osztható. Egy része legális, azaz fehérfoglalkoztatás, a másik része legálisan adó- és járulékmentes pl. őstermelés, ez a szürkefoglalkoztatás, a harmadik rész, ami még a statisztikai adatfelvétel során is rejtve marad, az a feketefoglalkoztatás.

Kovács (2010) tanulmányában olvashatjuk, hogy „1950-ben az OECD országok tekintetében hét dolgozóra jutott egy nyugdíjas korú egyén, 2003-ban ez már négy dolgozóra csökkent és várhatóan közel 40 év múlva kettő dolgozó fog eltartani egy nyugdíjaskorút. Az okok között említhető, hogy meghosszabbodik a várható élettartam, csökken a születési ráta, valamint ami ránk, magyarokra különösen igaz, hogy a nyugdíjkorhatár betöltése előtt megünnepeljük nyugdíjba, míg például a japánok akár 8–10 évvel később teszik meg mindezt”.

Kovács (2010) vizsgálatai szerint, ahogyan emelkedik a várható élettartam, úgy tolódik ki a nyugdíjkorhatár, 3 év várható élettartam meghosszabbodás esetén egy évvel kitolódik a nyugdíjba vonulás éve.

2010. márciusában, Magyarországon 2.973.207 fő részesült nyugdíj, valamint nyugdíjszerű ellátásban, ebből mindössze 48,4% az, aki korbetöltött öregségi nyugdíjra jogosult. *Erdős* (2009) szerint lazák a nyugdíjba vonulás feltételei, ezért is nagy és emelkedő a nyugdíjasok száma és aránya, ami az adott nyugdíjbiztosítási feltételek mellett túl nagy terhet ró az államháztartásra, valamint az egész gazdaságra. *Hablicsekné* (2009) adatai szerint a rokkantsági nyugdíjasok aránya a teljes népességen belül férfiak esetében 4,86%, ennél kisebb arány az EU országai közül 15 országban van, nők esetében ez 4,16%, az unió országai közül 18 országban ennél kisebb ez az arány.

Az *Aviva* (2010 a,b) szerint, Európában viszonylag fejlettek az állami nyugdíjrendszerek, a nyugdíjhiány jelentős, és ez valószínűleg fokozódik a népesség további idősödésével.

A mezőgazdaságban tevékenykedő nagyszámú kiegészítő, valamint főállású családi gazdálkodó, őstermelő a 2007-ben bekövetkező járulékfizetési szabályok átalakulásával bekerült az ellátottak körébe, természetesen amennyiben a járulékfizetési kötelezettségüknek eleget tesznek. Az őstermelő kategória 1997-től létező kifejezés, de 10 év kellett, hogy a járulékrendszerben is megtalálja helyét. Ezzel a lépéssel azonban a termelők öngondoskodó képessége nem javul. A mezőgazdasági tevékenységet folytatók járulékfizetési problematikáját az adja, hogy a közismerten alacsony jövedelmezőségű, nagy tőkelekötést igénylő, esetenként a magas élmunkaigény, az időjárás viszontagságai, a beruházások

lassú megtérülési ideje, az alacsony forrásellátottság stb. olyan tényezőket jelentenek, melyek mellett nagyon nehéz vagy inkább lehetetlen az általános járulékfizetési szabályoknak eleget tenni. Az 1997. évi LXXX. tv. (továbbiakban Tbj.) értelmében a változásokat megelőzően az őstermelő nem tartozott a biztosított kategóriájába, így járulékfizetési kötelezettségére csak korlátozott feltételek álltak fenn, ennek értelmében nem kellett egy fix összegű minimálbérnek megfelelő járulékot kötelezően fizetni, mivel a járulékfizetés mértékét szabályozza a Tbj., de annak minimális értékét nem. Az átalányadózást választó őstermelő járulékként az átalányadó (adólőleg) 25%-át, a tételes költségelszámolást alkalmazó őstermelő bevétele 5%-ának a 15%-át kellett, hogy befizesse. A mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdálkodók a korábban általunk röviden felvázolt okok miatt nem nagyon válnak/váltak érdekeltté abban, hogy növeljék a járulékbefizetési hajlandóságot, sőt annak minimalizálására törekednek, melyet a törvény lehetővé tesz.

A TB fizetés szabályai 2007-től

Mint ahogy korábban említésre került, a TB ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló Tbj. törvény rendelkezik, ennek megfelelően biztosítottnak minősül:

- (1) a mezőgazdasági őstermelő, kivéve a közös őstermelői igazolvány alapján őstermelő kiskorú személyt, az egyéb címen biztosítottat;
- (2) a munkaviszonyt létesítő;
- (3) a tanulószereződés alapján szakképző iskolai tanulmányokat folytató tanuló és
- (4) az egyéni vállalkozó, ha nem minősül kiegészítő tevékenységet folytatónak (www.onyf.hu).

A biztosítottak, illetve az ebbe a fogalomba tartozók definiálása azért lényeges, mert ők jogot formálhatnak a Tbj. 6. § szerint a társadalombiztosítás valamennyi ellátására. A mezőgazdasági őstermelő biztosítási kötelezettsége az őstermelői igazolványban feltüntetett időponttól az igazolvány visszaadásának napjáig áll fenn.

A mezőgazdasági őstermelő járulékfizetése

A 2007. évtől új előírás, hogy egy magánszemély csak egy jogviszonyában válik biztosítottá. Azon mezőgazdasági őstermelő, akinek más jogviszonya is van és abban biztosított, a mezőgazdasági jogviszonyában már nem válik biztosítottá. A heti 36 órás főmunkaviszonnyal vagy a főállású egyéni vállalkozó a mezőgazdasági tevékenységéből származó jövedelme után nem kötelezett járulék fizetésére és nem is lesz ezen jogviszonyában biztosított. A mezőgazdasági tevékenységből származó jövedelem után megfizetett járulékok nem számítanak bele a nyugdíj alapjába, illetve az őstermelőként eltöltött idő a szolgálati időbe nem számít bele. Tehát biztosítottá csak az az őstermelő válik, aki egyéb jogviszonyában nem biztosított. A biztosítási kötelezettség megállapításánál viszont figyelemmel kell lenni arra, hogy az őstermelőnél már meglévő és a nyugdíjkorhatár eléréséig hátra lévő idő eléri-e a 20 évet. Amennyiben nem éri el, akkor az őstermelő nem válik biztosítottá, nincs járulékfizetési kötelezettsége sem. Ennek az őstermelőnek egészségügyi szolgáltatási járulékot kell fizetnie, be kell jelentkeznie az APEH-hoz ezen kötelezettségének teljesítése végett. A járulék mértéke a tárgyhónapot megelőző hónap első napján érvényes minimálbér 9%-a. A biztosított őstermelőnek be kell jelentkeznie a területileg illetékes APEH-hoz, s a megszűnést is bejelentő lapon kell megtennie. A mezőgazdasági őstermelő elektronikus bevallás benyújtására kötelezett, negyedévente, a tárgy negyedévet követő hó 12-ig.

I. táblázat A fizetendő járulékok alapja, mértéke és a tételes egészségügyi hozzájárulás (2007–2010)

Table 1. The base and measure of contributions payable and the specific health care contribution rate between 2007 and 2010
 (1) status, (2) base of the 29/27% social insurance, (3) base of 8,5/9,5% of the pension contribution,
 (4) base of the 7/6% of the health insurance contribution, (5) health service contribution, (6) specific health care contribution

<i>Forrás: HVG TB 2007 különszám</i>						
2007	Státusz (1)	29% Tb járulékalap (2)	8,5% nyugdíjjárulék alapja (3)	7% (4 + 3) egészségbiztosítási járulék alapja (4)	Egészségügyi szolgáltatási járulék (16%, áprilistól 9%) (5)	Tételes eho (6)
	A tárgyévben kezdő és a tárgyévet megelőző évben 7 millió Ft bevételnél többet realizáló östermelő	Minimálbér	Minimálbér	7%: minimálbér	Nincs	Nincs
	A tárgyévet megelőző évben legfeljebb 7 millió Ft bevételt elérő östermelő	Nincs	Megelőző év bevételének 20%-a, havonta annak 1/12-ed része, a 8,5% tartalmazza a nyugdíjbiztosítási járulékokat is; nincs magánnyugdíjpénztári tagdíjfizetés	4%: megelőző évi bevétel 20%-a, havonta annak 1/12-ed része 3%: nincs	Nincs	Nincs
<i>Forrás: HVG TB 2008 különszám</i>						
2008	Státusz	29% Tb járulékalap	9,5% nyugdíjjárulék alapja	6% (4 + 2) egészségbiztosítási járulék alapja	Egészségügyi szolgáltatási járulék (havi 4.350,- Ft)	Tételes eho
	A tárgyévben kezdő és a tárgyévet megelőző évben 7 millió Ft bevételnél többet realizáló östermelő	Minimálbér, magasabb összeg vállalható	Minimálbér	6%: minimálbér, magasabb összeg vállalható	Nincs	Nincs
	A tárgyévet megelőző évben legfeljebb 7 millió Ft bevételt elérő östermelő	Nincs	Megelőző év bevételének 20%-a, havonta annak 1/12-ed része, a 9,5% tartalmazza a nyugdíjbiztosítási járulékokat is; van magánnyugdíjpénztári tagdíjfizetés	4%: megelőző évi bevétel 20%-a, havonta annak 1/12-ed része 2%: nincs	Nincs	Nincs
	A tárgyévet megelőző évben legfeljebb 7 millió Ft bevételt elérő östermelő, aki magasabb összeg utáni járulékfizetést vállal	Vállalt összeg	Vállalt összeg	Vállalt összeg	Nincs	Nincs

folytatás a következő oldalon

(folytatás)

Forrás: HVG:TB 2009 kölönszám

2009	Státusz	29% Tb járulékalap	9,5% nyugdíjjárulék alapja	6% (4 + 2) egészségbiztosítási járulék alapja	Egészségügyi szolgáltatási járulék	Tételes eho
A tárgyévben kezdő és a tárgyévet megelőző évben 8 millió Ft bevételnél többet realizáló östermelő	Minimálbér, magasabb összeg vállalható	Minimálbér, magasabb összeg vállalható	Minimálbér, magasabb összeg vállalható (1,5% nyugdíjjárulék és 8% tagdíj alapja)	6%: Minimálbér, magasabb összeg vállalható	Nincs	Nincs
A tárgyévet megelőző évben legfeljebb 8 millió Ft bevételt elérő östermelő	Nincs	Nincs	Megelőző év bevételeinek 20%-a, havonta annak 1/12-ed része, a 9,5% tartalmazza a nyugdíjbiztosítási járulékokat is; van magánnyugdíjpénztári tagdíjfizetés (2,3% tagdíj és 7,2% nyugdíjjárulék)	4%: Megelőző évi bevétel 20%-a, havonta annak 1/12-ed része 2%: nincs	Nincs	Nincs
A tárgyévet megelőző évben legfeljebb 8 millió Ft bevételt elérő östermelő, aki magasabb összeg utáni járulékfizetést vállal	Vállalt összeg	Vállalt összeg	Vállalt összeg	Vállalt összeg	Nincs	Nincs

Forrás: HVG:TB 2010 kölönszám

2010	Státusz	27% Tb járulékalap	9,5% nyugdíjjárulék alapja	6% (4 + 2) egészségbiztosítási járulék alapja	Egészségügyi szolgáltatási járulék	Munkaerőpiaci járulékok 1,5%
A tárgyévben kezdő és a tárgyévet megelőző évben 8 millió Ft bevételnél többet realizáló östermelő	26%: minimálbér, magasabb összeg vállalható	26%: minimálbér, magasabb összeg vállalható	Minimálbér, magasabb összeg vállalható (1,5% nyugdíjjárulék és 8% tagdíj alapja)	6%: minimálbér, magasabb összeg vállalható	Nincs	Nincs
A tárgyévet megelőző évben legfeljebb 8 millió Ft bevételt elérő östermelő	Nincs	Nincs	Megelőző év bevételeinek 20%-a, havonta annak 1/12-ed része, a 9,5% tartalmazza a nyugdíjbiztosítási járulékokat is; van magánnyugdíjpénztári tagdíjfizetés (2,3% tagdíj és 7,2% nyugdíjjárulék)	4%: megelőző évi bevétel 20%-a, havonta annak 1/12-ed része 2%: nincs	Nincs	Nincs
A tárgyévet megelőző évben legfeljebb 8 millió Ft bevételt elérő östermelő, aki magasabb összeg utáni járulékfizetést vállal	26%: vállalt összeg	Vállalt összeg	Vállalt összeg	Vállalt összeg	Nincs	Nincs

Amennyiben az őstermelőnek a tárgyévet megelőző évben elért bevétele nem haladja meg a 7 millió Ft-ot, úgy a bevétel 20%-a után 8,5%-os nyugdíjbiztosítási járulékot és 4%-os természetbeni egészségbiztosítási járulékot fizet. Az a mezőgazdasági őstermelő, aki pályakezdőnek minősül és ebben az időpontban nem töltötte be a 35. életévét, köteles a biztosítási jogviszony kezdő napját követő 15 napon belül magánnyugdíjpénztárba belépni. Az őstermelő vállalhat magasabb járulékfizetést is, erről a nyilatkozatot minden év február 12-ig kell eljuttatni az adóhatóságnak. A több biztosítási kötelezettséggel járó jogviszony egyidejű fennállása esetén a járulékalap után mindegyik jogviszonyban meg kell fizetni a társadalombiztosítási járulékot, a tagdíjat és az eü. járulékot. Speciális szabály esetén a biztosított nem fizet természetbeni egészségbiztosítási járulékot, ha a tárgyévet megelőző évben legfeljebb 7 millió Ft bevétellel rendelkezett.

Pénzes (2009) adatai szerint 2008. II. negyedévében az őstermelők által fizetett összes járulék összege 706,2 millió forint, amelyből a főszabály szerint csak 182,5 millió forint bevétel keletkezett, a speciális szabály szerint fizetők viszont 523,7 millió forint befizetést teljesítettek. A mezőgazdasági őstermelő tételes EHO fizetésre nem kötelezhető. A járulékfizetési szabályokat a *1. táblázatban* foglaltuk össze.

ANYAG ÉS MÓDSZER

A hazai nagyszámú mezőgazdasággal foglalkozó őstermelő, kistermelő, családi gazdálkodó életében is bekövetkezik az az életszakasz, amikor már nem tud önmagáról gondoskodni, nekik is igényük merül fel egészségügyi, valamint nyugdíj szolgáltatások tekintetében. A járulékfizetés szempontjából ezen gazdasági szereplők sajátos megítélés alá esnek, amely rövid távon előnyöket, hosszú távon viszont hátrányokat hordozhat magában. Tanulmányunkban áttekintjük a szükséges jogszabályi háttérrel, rávilágítva a bekövetkező változásokra, valamint esettanulmányok alkalmazásával mutatjuk be, hogy bizonyos szolgálati idő és járulékfizetési kötelezettségnek eleget téve milyen mértékű is lehet az öregkori öngondoskodásra fordított összeg. Kutatásunk során ennek alátámasztására néhány mintapéldával szolgálunk a 2007-es szabályokat figyelembe véve. Az őstermelők járulékfizetési szabályai ebben az évben kerültek kialakításra, ezért ezt az évet vettük kiindulási évné és a továbbiakban csak a változásokkal foglalkozunk.

EREDMÉNYEK

Az a tény, hogy a termelők alacsony összegű járulékot fizetnek, joggal veti fel a kérdést, hogy mire számíthatnak, ha betöltik a nyugdíjkorhatárt és megszerezték az ellátáshoz szükséges szolgálati időt?

Az alábbiakban a biztosítottá vált mezőgazdasági őstermelők járulékfizetését nézzük meg a különböző járulékalapok, illetve biztosítási jogviszonyuk mivoltát tekintve. Járulékfizetési kötelezettség megállapításánál ügyelni kell arra, hogy a jövedelemadó értékhatárnál (7 millió Ft) a területalapú támogatásokat nem kell figyelembe venni, de a járulékot már az azzal növelt összeg után kell megfizetni.

1. eset A termelő mezőgazdasági tevékenységből származó bevétele nem haladja meg a jövedelemadó fizetésre kötelezettség határát.

1.) Azon mezőgazdasági őstermelő, akinek a tárgyévét megelőző évben bevétele nem érte el 600 ezer Ft-ot, annak szja-bevallást nem kellett benyújtania, de 2007. évben járulékfizetési kötelezettsége fennáll, a bevétel 20%-a után kell a 8,5% nyugdíjjárulékot és a 4% természetbeni járulékot megfizetnie.

pl. Az őstermelő 2006. évi bevétele 1.100 ezer Ft, melyből 600 ezer Ft területalapú támogatás volt. Szja-bevallást nem nyújt be, de 2007. évben a járulékfizetési kötelezettsége az alábbiakban alakul:

$1.100.000,- \times 20\% = 220.000,-$ éves járulékalap

$220.000,- : 4 = 55.000,-$ a negyedéves járulékalap

$55.000,- \times 8,5\%$, illetve $4\% = 4.675,-$ nyugdíjjárulék, 2.200,- egészségbiztosítási járulékfizetési kötelezettség negyedévente a tárgynegyedévet követő hó 12-ig, és bevallási kötelezettség a 07085-ös bevalláson a fenti időpontig.

Ha ezen őstermelő 5 év mg-i őstermelésből származó szolgálati idővel és 15 év egyéb jogviszonyból származó szolgálati idővel rendelkezik, akkor nyugdíjalapja az alábbiak szerint alakul (feltéve, hogy bevétele mind az 5 évben a példában említett): 15 éves jogviszonyból származó jövedelmei (szja-val csökkentve) valorizációs szorzókkal növelve, és az így számított összeg átlaga, plusz az 5 éves mg-i tevékenységből származó bevétel 6%-a ($1.100 \text{ ezer} \times 5 = 5.500 \text{ ezer}$; $5.500 \text{ ezer} \times 0,06 = 330 \text{ ezer}$) ezen összeg átlaga, és az így kapott összeg a szolgálati időtől függő százalékos mértéke lesz a nyugdíj összege. (Ugyanezen számítási módot alkalmazzák, ha 10, 15, 20 év szolgálati időt szerez a mezőgazdasági őstermelésből.)

2. eset A fenti számítások alkalmazandók abban az esetben is, ha a tárgyévét megelőző évben a termelő bevétele nem éri el a 7 millió Ft-ot (értékhatárnál a területalapú támogatást nem kell figyelembe venni, de megfizetni a járulékot már az azzal növelt összeg után kell). Nagyon sokan abba a hibába esnek, hogy ha nem kell bevallást benyújtania (600 ezer alatti bevétel) vagy csak egyszerűsített nyilatkozatot tesz (4 millió alatti bevétel), akkor járulékot sem kell fizetnie. A nyugdíj számítása az 1. esetpélda szerint történik.

Vegyünk egy olyan példát, amikor az őstermelőnek a mezőgazdasági tevékenységből származik csak 20 év szolgálati ideje, és évente a bevétele 1.100.000,- Ft. A nyugdíj alapja az éves bevétel 6%-a, ami ebben az esetben 66.000,- Ft/év. A nyugdíj alapja havi 5.500,- Ft, feltételezve, hogy nem volt kieső ideje. A szolgálati idő figyelembevételével a nyugdíjalap 33%-a lenne a nyugdíj összege, de mivel ez kevesebb a mindenkori legkisebb öregségi nyugdíj összegénél, így a számított összeget arra az összegre kiegészítik.

3. eset A mezőgazdasági őstermelő (a kezdő is) főszabályként a minimálbér után fizeti meg a járulékokat, vagyis összesen a 44,5% társadalombiztosítási járulékot, egyéni egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékot (magánnyugdíjpénztár tag esetében a tagdíjat). Az előbbi példánál maradva: 20 éves szolgálati idő, kieső napok nem voltak, a minimálbér évente 5 ezer Ft-ot emelkedik (2007. évben 65.500,- Ft), a jelenleg hatályos jogszabályok alapján (feltételezve, hogy nem változik), akkor a nyugdíjalap számítása a következő:

2007. év 65.500,-; 2008. év 70.500,-; 2009. év 75.500,-; 2010. év 80.500,-; 2011. év 85.500,-; 2012. év 90.500,-; 2013. év 95.500,-; 2014. év 100.500,-; 2015. év 105.500,-; 2016. év 110.500,-; 2017. év 115.500,-; 2018. év 120.500,-; 2019. év 125.500,-; 2020. év 130.500,-; 2021. év 135.500,-; 2022. év 140.500,-; 2023. év 145.500,-; 2024. év 150.500,-; 2025. év 155.500,-; 2026. év 160.500,-. Összesen: 2.260.000,- Ft, havi átlag: 113.000,- Ft. A szolgálati idő figyelembevételével az átlag 33%-a a nyugdíj összege: 37.290,- Ft. Amennyiben ez a mindenkori legkisebb öregségi nyugdíj összegénél kevesebb, akkor kiegészítésre kerül arra az összegre. Ha a fenti példában szereplő összegnél nagyobb összeg után fizet járulékot, akkor a havi átlag és ebből eredően a nyugdíj összege is arányosan emelkedik. A mezőgazdasági őstermelő vállalhat magasabb összegű járulékfizetést, vagyis, ha a tárgyévet megelőző évben kicsi volt a bevétele, vagy egyáltalán nem volt, akkor a 20%-os járulékalap helyett választhat magasabb összeget is, de legalább a minimálbér után ebben az esetben is fizetnie kell.

2008-tól nem változott

A bevétel és nem a jövedelem a járulékfizetés alapja. Ha az előző év bevétele nem érte el a 7 millió Ft-ot a bevétel 20%-a után kell összesen 13,5% járulékot fizetni (ebből 4% természetbeni egészségbiztosítás, 9,5% nyugdíjjárulék). A járulék alapjába beleszámít az adóköteles nemzeti és uniós támogatás is (pl. egységes területalapú támogatás). Ha a támogatás nélküli bevétel nem haladja meg a 7 millió Ft-ot, és ha az őstermelő kezdőnek minősül (ez a fogalom 2008-tól a Tbj. törvényben nevesítésre került), továbbra is a minimálbér után kell az összesen 44,5% járulékot (ebből 29% társadalombiztosítási járulék és 15,5% egyéni járulék) megfizetnie. A 7 millió Ft éves bevétel alatti őstermelő nyugdíjalapja az éves bevétel 6%-a. Ebben az esetben az őstermelő nem fizet pénzbeli egészségbiztosítási járulékot (mely 2008-ban 2%) s így pénzbeli ellátásra – gyedre és táppénzre – nem lesz jogosult. A mezőgazdasági őstermelő vállalhat magasabb összegű járulékfizetést, például, ha a tárgyévet megelőző évben alacsony vagy egyáltalán nem volt olyan bevétele, melynek 20%-a után fizetné a járulékot, ebben az esetben az összes járulékot a társadalombiztosítási – a nyugdíj és a természetbeni egészségbiztosítási – járulék mellett a pénzbeli egészségbiztosítási járulékot is meg kell fizetnie. Ebben az esetben pénzbeli egészségbiztosítási ellátásokra jogosultságot szerezhet.

Ha a biztosított őstermelő a betétlapját nem érvényesítteti, a biztosítása szünetel arra az időre, amíg a betétlapja nem érvényes. Ebben az esetben egészségügyi szolgáltatási járulékot kell fizetnie, mely 2008-ban havonta 4.350. Ft (ez 2007-ben a minimálbér 9%-a volt). A biztosított mezőgazdasági őstermelőnek nem kell tételes egészségügyi hozzájárulást fizetnie.

2008-tól új előírás

A tárgyévet megelőző évben a maximum 7 millió Ft bevételt realizáló őstermelő, ha magánnyugdíjpénztári tag, a 9,5% (2007-ben ez 8,5% volt) nyugdíjbiztosítási járulékot is magában foglaló nyugdíjjárulékából 2,3% a tagdíj és a fennmaradó 7,2% a nyugdíjjárulék aránya. 2007-ben nem kellett tagdíjat fizetnie az őstermelőnek. Csak az biztosított őstermelőként, akinél a nyugdíjkorhatárig hátralévő idő és a már megszerzett szolgálati idő együtt legalább 20 év. (Ez 2007-ben átmeneti rendelkezés volt csupán.) Az őstermelő nem külön bejelentőlapon, hanem 2008-ban az első negyedévi járulékbevallásában nyilatkozik, hogy a minimálbérnél, illetve a megszerzett bevétel 20%-ánál magasabb járulékalapot választ-e.

2009. január 1-jétől változott

A biztosítási kötelezettség alá eső mezőgazdasági őstermelők között is három csoportot kell megkülönböztetnünk:

- a) tevékenységet kezdő mezőgazdasági őstermelő,
- b) tevékenységet kezdőnek nem minősülő, olyan mezőgazdasági őstermelő, akinek a tárgyévet megelőző évben a mezőgazdasági őstermelői tevékenységből származó bevétele meghaladta a személyi jövedelemadó törvény szerinti mezőgazdasági kistermelőre vonatkozó bevételi értékhatárt,
- c) tevékenységet kezdőnek nem minősülő, olyan mezőgazdasági őstermelő, akinek a tárgyévet megelőző évben a mezőgazdasági őstermelői tevékenységből származó bevétele nem haladta meg a személyi jövedelemadó törvény szerinti mezőgazdasági kistermelőre vonatkozó bevételi értékhatárt.

Kezdő mezőgazdasági őstermelő az a személy, aki a tárgyévet megelőző évben nem minősült mezőgazdasági őstermelőnek [Tbj. 4. §].

A b) – c) pontok szerinti értékhatárt az Szja. tv. 3. § 19. pontja tartalmazza, ez a korábbi 7 millió forintról 2009. január 1-jétől 8 millió forintra emelkedett. A mezőgazdasági kistermelőre vonatkozó bevételi értékhatár számításánál a tárgyévben érvényes bevételi értékhatárt kell figyelembe venni. A jogszabály, vagy szerződés rendelkezése alapján folyósított, bevételnek minősülő támogatást a kizárólag 8 millió Ft-os bevételi összeghatár számításánál figyelmen kívül kell hagyni, de a járulékalap számításánál viszont már figyelembe kell venni.

A mezőgazdasági őstermelő biztosítási és ennek következtében járulékfizetési kötelezettsége:

- a) az őstermelői igazolványban feltüntetett időponttól az igazolvány visszaadása napjáig,
- b) gazdálkodó család tagja esetében a családi gazdaság nyilvántartásba vétele napjától a nyilvántartásból való törlés napjáig, illetőleg
- c) a biztosítást kizáró körülmény (kiskorúság, a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony kivételével biztosítással járó jogviszony, nyugdíj) megszűnését követő naptól e biztosítást kizáró körülmény bekövetkezésének napjáig áll fenn.

A tevékenységet kezdő és az a mezőgazdasági őstermelő, akinek a tárgyévet megelőző évben a mezőgazdasági őstermelői tevékenységből származó bevétele meghaladta a fentebb említett bevételi határt, a minimálbér alapulvételével 29 százalékos társadalombiztosítási járulékot [amelyből 24 százalék a nyugdíjbiztosítási és 5 százalék az egészségbiztosítási járulék (ez utóbbin belül 4,5 százalék a természetbeni és 0,5 százalék a pénzbeli egészségbiztosítási járulék)]; 9,5 százalékos nyugdíjjárulékot [magánnyugdíjpénztár tag esetén 1,5 százalék nyugdíjjárulékot és 8 százalékos tagdíjat]; 6 százalékos egészségbiztosítási járulékot [amelyből 4 százalék a természetbeni egészségbiztosítási járulék és 2 százalék a pénzbeli egészségbiztosítási járulék] köteles fizetni. A mezőgazdasági őstermelő a magasabb összegű társadalombiztosítási ellátások megszerzése érdekében az adóévre vonatkozóan nyilatkozattal vállalhatja, hogy a nyugdíjjárulékot, valamint a természetbeni és pénzbeli egészségbiztosítási járulékot az előzőekben meghatározott járulékalapnál (minimálbér, illetve a bevétel 20 százaléka) egytizenketted része) magasabb összeg után fizeti meg.

Ha e mezőgazdasági őstermelő magánnyugdíjpénztár tagja is, akkor 2,3 százalék tagdíjat és 7,2 százalék nyugdíjjárulékot fizet. A bevételi határ számításánál figyelmen kívül kell hagyni a jogszabály vagy nemzetközi szerződés rendelkezése alapján folyósított támogatást. A havi járulékalap az így számított előző évi őstermelői bevétel 1/12-ed része.

Ez után mindössze 9,5% nyugdíjjárulékot kell fizetni (ami magában foglalja az egyébként 24 százalék nyugdíjbiztosítási járulékot is!). Emellett az egyébként 6%-os egészségbiztosítási járulékból csak a 4 százalékos természetbeni egészségbiztosítási járulékot kell fizetni, a 2 százalékos pénzbeli egészségbiztosítási járulékot nem. Ez kétséget kizáróan megoldja e személyek egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságát (ezáltal érvényessé válik taj-kártyájuk), de egészségbiztosítási pénzellátásra (terhességi, gyermekágyi segély, gyermekgondozási díj, táppénz) nem szerezhetnek jogosultságot. Így tulajdonképpen e mezőgazdasági őstermelőket nem is tekinthetjük teljes körű biztosítottoknak (csupán a társadalombiztosítás egyes ellátásaira jogosultak).

A mezőgazdasági őstermelő a magasabb összegű társadalombiztosítási ellátások megszerzése érdekében az adóévre vonatkozóan nyilatkozattal vállalhatja, hogy a társadalombiztosítási, valamint a nyugdíjjárulékot, a természetbeni és pénzbeli egészségbiztosítási járulékot az előzőekben meghatározott járulékalapnál (minimálbér, illetve a bevétel 20 százalékának egytizenketted része) magasabb összeg után fizeti meg. A mezőgazdasági őstermelő a magasabb járulékalap választásáról a tárgyév első negyedévére vonatkozó járulékbevallásában kell nyilatkozzon.

A biztosítás időtartama

A mezőgazdasági őstermelő biztosítási kötelezettsége az őstermelői igazolványban feltüntetett időponttól az igazolvány visszaadása napjáig, gazdálkodó család tagja esetében a családi gazdaság nyilvántartásba vétele napjától a nyilvántartásból való törlés napjáig, illetőleg a Tbj. 5. § (1) bekezdésének i) pontjában meghatározott biztosítást kizáró körülmény megszűnését követő naptól a biztosítást kizáró körülmény bekövetkezésének napjáig áll fenn. Megszűnik a biztosítás akkor is, ha a mezőgazdasági őstermelő kilép a családi gazdaságból vagy a közös őstermelésből.

A fizetendő járulékok összegének számítása

– Akinek az előző (2008) évi e tevékenységből származó bevétele *nem haladja meg a 8 millió forintot* (folyósított támogatás nélkül) és erről a 0858/NY lap (B) blokkjában nyilatkozik, az a bevétel 20%-a után köteles 9,5% nyugdíjjárulékot és 4% természetbeni egészségbiztosítási járulékot fizetni. Ha a mezőgazdasági őstermelő magánnyugdíjpénztár tagja, akkor a 9,5% nyugdíjjárulék helyett 2,3% tagdíjat és 7,2% nyugdíjjárulékot fizet. Pl. 2008. évi bevétele = 4.000.000.- Ft, a járulékalap ennek 20%-a = 800.000.- Ft/év, 200.000.- Ft/negyedév. Ekkor a negyedévben fizetendő nyugdíjjárulék (9,5%) = 19.000.- Ft, a természetbeni egészségbiztosítási járulék (4%) = 8.000.- Ft lesz.

– Akinek a bevétele *a 8 millió forintot meghaladja* és erről a 0858/NY lap (B) blokkjában nyilatkozik, vagy a tevékenységét a 2009. évben kezdi meg, továbbra is a minimálbérnek (2009. évre 71.500.- Ft) megfelelő összeg után kell megfizetnie a járulékokat.

A fizetendő járulékok mértéke:

- nyugdíjbiztosítási járulék 24%, a nyugdíjjárulék pedig 9,5%, (nyugdíjpénztári tag esetén 1,5% nyugdíjjárulék és 8% tagdíj), összességében 33,5% a minimálbér után a nyugdíjbiztosítási alapba befizetendő összeg,
- a munkáltatói egészségbiztosítási járulék 5%, a munkavállalói pedig 6%, összességében 11% a minimálbér után az egészségbiztosítási alapba befizetendő összeg.

Számszerűsítve, a 71.500,- Ft összegű minimálbér utáni járulékok:

- nyugdíjbiztosítási járulék (24% + 9,5%) összesen 33,5%, azaz 23.953,- Ft/hó (71.859,- Ft/negyedév);
- egészségbiztosítási járulék (5% + 6%) összesen 11%, azaz 7.865,- Ft/hó (23.595,- Ft/negyedév).

Mindkét esetben lehetőség van magasabb összegű járulékalap vállalására. A magasabb összegű járulék vállalásáról a tárgyév első negyedévére vonatkozó járulékvallásban nyilatkozik a termelő az illetékes adóhatóság felé.

2009. július 1-jétől változott

2009. július 1-jétől kezdődően kettéválik a társadalombiztosítási járulék alapja. A biztosított részére a kifizetett járulékalapot képező jövedelem vonatkozásában a minimálbér (mely 2009. évben 71.500,- Ft) kétszeresének megfelelő járulékalapig a tb-járulék 26%, melyből nyugdíjbiztosítási járulék 24%, az egészségbiztosítási járulék 2% (melyből természetbeni 1,5%, pénzbeli pedig 0,5%). Ennek értelmében 2009. július 1-jétől havi 143.000,- Ft az a járulékalap-maximum, mely után a társadalombiztosítási járulék mértéke 26%. Továbbra is él az a szabály, hogy ha a munkavállaló jövedelme nem éri el a minimálbér kétszeresét, és a járulékot a ténylegesen kifizetett bér alapján kívánja megfizetni a munkáltató, köteles ezt az Adóhatóságnak bejelenteni, ellenkező esetben a biztosítottat terhelő egyéni járuléktöbbletet (15,5%) a foglalkoztató viseli. A járulékalap a minimálbér kétszeresét meghaladó része után a tb-járulék mértéke továbbra is 29%, melyből nyugdíjbiztosítási járulék mértéke 24%, egészségbiztosítási járulék pedig 5% (4,5% természetbeni és 0,5% pénzbeli). E változtatás következtében az élők munkája közterhe csökken.

2010. január 1-jétől új előírás

A munkáltató által fizetett társadalombiztosítási járulék már a teljes jövedelemre 27%, melyen belül az egészségbiztosítási rész 2%, munkaerő-piaci rész 1% és a társadalombiztosítási rész a fennmaradó 24%. A foglalkoztatott által fizetendő 17 százalékos egyéni járulékon belül az egészségbiztosítási és a munkaerő-piaci járulék 7,5% (melyből a természetbeni 4%, a pénzbeli egészségbiztosítási járulék mértéke 2%, a munkaerő-piaci járulék 1,5%). Az őstermelő nem fizet munkaerő-piaci járulékot.

2010-től megszűnt a tételes egészségügyi hozzájárulás, bár az őstermelő nem fizetett ilyen jogcímen a megelőző években. Ez tehát nem okoz fizetésbeli könnyítést. Ha az őstermelő nem érvényesíteti betétlapját legkésőbb március 20-ig, akkor nem válik biztosítottá. Ebben az esetben egészségügyi szolgáltatási járulékot fizet, mely 4.950,- Ft-ra emelkedett havi szinten. Ez az összeg 2009-ben 4.500,- Ft/hó volt.

A 2007., a 2008. és a 2009. évi szabályozás többletterhet jelent az őstermelőknek, de azok, akik más jogviszonyban nem válhattak biztosítottakká, most azzá váltak, s ezáltal bizonyos

ellátásokra tarthatnak igényt. Ezáltal „nem maradnak ki” a járadékrendszerből, meghatározott járadék megfizetésével szolgáltatásokat vehetnek igénybe. Sőt, az az őstermelő, aki még így sem vált biztosítottá és egyéb jogcímen sem vált azzá, köteles (nem választható), a Tbj. 19. § (4) bekezdése alapján meghatározott egészségügyi szolgáltatási járadékot fizetni, melynek összege 2009-ben 4.500 Ft havonta, 2010-ben 4.950 Ft. Ez viszont csak a központi adóhatóság jóváhagyásával válik érvényessé. Az alapprobléma továbbra is megmarad, az alacsony jövedelmezőség következtében a mindenkori minimálbér utáni járadékfizetés valósul meg, amellyel az érintett öregségi nyugdíja, a kellő szolgálati idő megszerzése esetén sem éri majd el 2027-ben a 40 ezer forintos összeget. A számokból kitűnik, a 900 ezer őstermelői igazolványszámból nem lehet reálisan megítélni, hogy a valóságban hányan folytatnak olyan nagyságrendű mezőgazdasági tevékenységet, melyből meg is tudnak élni és öregkorukról tudnak gondoskodni. Sokkal inkább értékelhető a helyzet, ha a járadékfizetés oldaláról vizsgáljuk a kérdést. A bejelentett és biztosított őstermelők száma 2007-ben mindössze 48.000 fő, akik kétharmada speciális szabály szerint fizet járadékot és csupán a befizetett összeg egyharmada az, ami legalább a minimálbér után kerül befizetésre. Pólya (2009) szerint az ország mezőgazdaságilag megművelt területének nagyobbik felét az őstermelők művelik meg, ennek ellenére igen elaprózták a gazdaságok. Péntes (2009) számításai szerint az egy őstermelőre jutó földterület 15 ha alatti, ez a területnagyság nem tesz lehetővé jelentős járadékbefizetést. Kérdés, mi lesz azokkal a leendő nyugdíjasokkal, akik betartva a jogszabályi előírásokat, megszerezték a szükséges szolgálati időt és mégis ki lesznek szolgáltatva az állam mindenkori szociális ellátórendszerének.

KÖVETKEZTETÉSEK

A 2007., a 2008. és a 2009. évi szabályozás többletterhet jelent az őstermelőknek, de azok, akik más jogviszonyban nem válhattak biztosítottakká, most azzá váltak, s ezáltal bizonyos ellátásokra tarthatnak igényt. Ezáltal „nem maradnak ki” a járadékrendszerből, meghatározott járadék megfizetésével szolgáltatásokat vehetnek igénybe. Sőt, az az őstermelő, aki még így sem vált biztosítottá és egyéb jogcímen sem vált azzá, köteles (nem választható) a Tbj. 19. § (4) bekezdése alapján meghatározott egészségügyi szolgáltatási járadékot fizetni, melynek összege 2009-ben 4.500 Ft havonta, 2010-ben 4.950 Ft. Ez viszont csak a központi adóhatóság jóváhagyásával válik érvényessé. Az alapprobléma továbbra is megmarad, az alacsony jövedelmezőség következtében a mindenkori minimálbér utáni járadékfizetés valósul meg, amellyel az érintett öregségi nyugdíja a kellő szolgálati idő megszerzése esetén sem éri majd el 2027-ben a 40 ezer forintos összeget. A számokból kitűnik, a 900 ezer őstermelői igazolványszámból nem lehet reálisan megítélni, hogy a valóságban hányan folytatnak olyan nagyságrendű mezőgazdasági tevékenységet, melyből meg is tudnak élni és öregkorukról tudnak gondoskodni. Sokkal inkább értékelhető a helyzet, ha a járadékfizetés oldaláról vizsgáljuk a kérdést. A bejelentett és biztosított őstermelők száma 2007-ben mindössze 48.000 fő, akik kétharmada speciális szabály szerint fizet járadékot és csupán a befizetett összeg egyharmada az, ami legalább a minimálbér után kerül befizetésre. Pólya (2009) szerint az ország mezőgazdaságilag megművelt te-

rületének nagyobbik felét az őstermelők művelik meg, ennek ellenére igen elaprózottak a gazdaságok. Az egy őstermelőre jutó földterület 15 ha alatti, ez a területnagyság nem tesz lehetővé jelentős járulékbefizetést. Kérdés, mi lesz azokkal a leendő nyugdíjasokkal, akik betartva a jogszabályi előírásokat, megszerezték a szükséges szolgálati időt és mégis ki lesznek szolgáltatva az állam mindenkori szociális ellátórendszerének.

Contribution system transformation and its impact on agriculture farmers

ARANKA BARANYI¹ – ANDREA GÁSPÁR² – ZSUZSANNA SZÉLES³

¹ Károly Róbert College
Gyöngyös

² Hungarian Tax and Financial Control Administration (APEH)
Szolnok

³ Szent István University
Gödöllő

SUMMARY

Our research aims, to explore how the transformation of the agricultural activity was characterized by practitioners, particularly with regard to individual farmers, from 1997 to the licensed traditional small-scale producer health and pension payment rules. Regulations from 2007, 2008 and 2009 mean extra charges for the licensed traditional small-scale producer, those who could not become insured true other legal relationships, have become now insured and they can claim certain benefits. Thereby, they do not "hang out" from the contribution system and they can take contribution payment services with defined payment of contributions. Indeed, that licensed traditional small-scale producer, who has still not become insured and not even true any other legal title has to pay has to pay health service contributions, which amount was 4,500 forints per month in 2009 and currently is 4,950 forints. This will only be valid with the approval of the state tax authority. The basic problem still exists, it is good if the low profitability makes it possible to pay the contribution according to the current minimum wage but still despite having the required period of service the pension will not reach 40,000 forints in 2027. The data show, that it is impossible to indicate how many out of the 900,000 licensed traditional small-scale producer run a certain scale agricultural activity that they can make their living and take care of themselves in their elderly ages. We can much better evaluate the situation if we examine it from the contribution payment side. The reported and insured number of licensed traditional small-scale producer was only 48,000 people in 2007, and two-third of them pay contribution according to special rule and only one-third of the payment will be paid based on the minimum wage. They have to strongly call attention of the traditional small-scale producers on the need for self-care. It should be pointed to the fact, who only

pays the minimum contribution, will become vulnerable during the old age period. In previous years, contribution cost which was paid by producers was decreased, but this decreased the amount of self-provision which could be sent in the old age. We should solve the problem of supplementary payments, which would supplement the previous periods' low-paid contributions. It is already in practice at the pensioner producers, that those who reach the retirement age and have low pensions, offer their land to the National Land Fund for additional perpetuity. The question is, how will the multi-generational family farm continue if they will miss 10 to 20 hectares for their living.

Keywords: contribution system, pension, farmer, licensed traditional small-scale producer.

IRODALOMJEGYZÉK

- Augusztinovics – Köllő* (2007): Munkapiaci pálya és nyugdíj, 1970–2020. Közgazdasági szemle **54.**, június, 529–559.
- Erdős T.* (2009): Válságkezelés Magyarországon. Pénzügyi Szemle **54.**, (2–3) 219–257.
- Hablicsekné Richter M.* (2009): Nyugdíjas ellátottak az Eurostat adatbázisa alapján. Országos Nyugdíj-biztosítási Főigazgatóság, Budapest, 3–46.
- Holtzer P.* (2010): Az öngondoskodás stratégiai megközelítésben. Hitelintézeti szemle **9.**, (2) 109–127.
- Kovács E.* (2010): A nyugdíjreform demográfiai korlátai. Hitelintézeti szemle **9.**, (2) 128–149.
- Pénzes L.* (2009): Előadás a Közösségi Termelők Országos értekeztetén – Östermelők gondjai <http://hungary.indymedia.org/node/14968> letöltés dátuma: 2010. június 30.
- Pitti Z.* (2008): A közteherviselési rendszer működési hatékonysága a kiemelt adó- és járulékkötelezett-ségek szerint. Pénzügyi szemle **53.**, (4) 635–644.
- Pólya Á.* (2009): Hányan is művelik az ország mezőgazdasági területét? <http://agrostrategia.blog.hu>
- HVG – TB különszámok 2007–2010*
- Aviva Életbiztosító* (2010a): Az ajtók záródnak? Európa nyugdíjhiányának számszerű meghatározása [http://www.aviva.hu/opencms/export/sites/default/magunkrol/hirek/ A_nyugdijhiany_Europaban.pdf](http://www.aviva.hu/opencms/export/sites/default/magunkrol/hirek/A_nyugdijhiany_Europaban.pdf) letöltés dátuma: 2010. október 30.
- Aviva Életbiztosító* (2010b): Az ajtók záródnak? Magyarország nyugdíjhiányának számszerű meghatározása [http://www.aviva.hu/opencms/export/sites/default/magunkrol/hirek/ A_nyugdijhiany_Magyarorszagon.pdf](http://www.aviva.hu/opencms/export/sites/default/magunkrol/hirek/A_nyugdijhiany_Magyarorszagon.pdf) letöltés dátuma: 2010. október 30.
- Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság* honlapja: www.onyf.hu

A szerzők levélcíme – Address of the authors:

BARANYI Aranka
Károly Róbert Főiskola
H-3200 Gyöngyös
E-mail: abaranyi@karolyrobert.hu

GÁSPÁR Andrea
APEH Észak-alföldi Regionális Igazgatósága
H-6000 Szolnok

SZÉLES Zsuzsanna
Szent István Egyetem
H-2100 Gödöllő
E-mail: Szeles.Zsuzsanna@gtk.szie.hu